

LANDSCHAPSBEHEER OP MAAT

HOOGSTAMFRUITBOMEN

In een hoogstamfruitboomgaard was vroeger vaak grazend vee terug te vinden en is in onze streek dan ook zeer typisch terug te vinden bij oude hoeses. Dit maakt van hoogstamfruitbomen belangrijk cultureel erfgoed. Verder biedt het ook leefruimte aan talloze dieren en planten, wat deze landschapselementen ecologisch zeer belangrijk maakt.

■ WAT IS EEN HOOGSTAMFRUITBOOM?

Een hoogstamfruitboomgaard bestaat uit fruitbomen met een takvrije stam tot een hoogte van 180cm tot 230cm. De boomgaard kan bestaan uit verschillende fruitsoorten zoals appel, peer, kers, pruim en okkernoot. De meeste fruitbomen worden geënt op een onderstam. De ent neemt men bij een moederplant om zo de eigenschappen te kopiëren (genetisch identiek). Zo verkrijgt men uiteindelijk rassen die steeds opnieuw vruchten met dezelfde eigenschappen aanleveren.

Hoogstamfruit

Hoogstamboomgaard

Snoeicursus

■ WAAROM IS BEHEER ZO BELANGRIJK?

Om goed gevormd fruit te verkrijgen is correcte snoei nodig. De boom dient een open structuur te hebben om wind en licht door te laten voor een goede vruchtontwikkeling. 1 jaar na aanplant start men best met een vormsnoei, want een stabiele kroon verhoogt de duurzaamheid van de boom. Na 8-10 jaar zal men af en toe een onderhoudssnoei moeten toepassen waarbij ziek of beschadigd hout wordt verwijderd. Naast het productieve aspect zijn hoogstamfruitbomen ecologisch en cultuurhistorisch ook zeer waardevol, we willen ze dus een zo lang mogelijk leven geven. Een hoogstamfruitboom kan bij goed beheer tot wel 100 jaar oud worden!

■ WAT IS HET BESTE MOMENT OM TE SNOEIEN?

Het beheer van fruitbomen kan in 2 categorieën onderverdeeld worden: steenfruit (pruim, kers) en pitfruit (appel, peer). Bij beiden moeten in het eerste jaar na aanplant nieuwe scheuten op de takvrije stam verwijderd worden. De snoei bij pitfruit wordt uitgevoerd in een vorstvrije periode wanneer de boom in rust is (januari-maart). Steenvruchten worden dan weer gesnoeid na de bloei (april) of zelfs nadat deze vruchten hebben gedragen. Notenbomen worden zo weinig mogelijk gesnoeid omdat deze weinig snoei verdragen. Indien nodig kan een snoeibeurt na de bloei gebeuren (tot 30 september). Wanneer men in de winter snoeit, zal men meer groeireactie krijgen in het volgende groeiseizoen dan wanneer men dit in de zomer doet.

	Vormsnoei		Onderhoudssnoei		Onderhoudssnoei		Behoudssnoei	
Steenfruit	Jaar 1-7	Elk jaar	Jaar 8-11	Elk jaar	Jaar 13-46	Om 2 jaar	Vanaf 50 jaar	Om 3 jaar
Pitfruit	Jaar 1-11	Elk jaar	Jaar 12-16	Elk jaar	Jaar 18-46	Om 2 jaar	Vanaf 50 jaar	Om 3 jaar

■ HOE GA JE BEST TE WERK?

- 1) Gebruik steeds scherp en schoon gereedschap. Roestige vuile scharen brengen makkelijk ziektes over. Reinig en ontsmet daarom je gereedschap telkens na elke boom met ontsmettingsmiddel. Zorg voor een gladde wond. Een gerafelde wond zal niet mooi herstellen en is erg gevoelig voor ziektes. Verwijder gesnoeid hout uit de boomgaard.
- 2) Een fruitboom vormt twee "soorten" takken: kortloten en langloten. Kortloten zijn vruchtbare takken, dus takken waar bloei en vruchten op worden gevormd. Langloten zijn vegetatieve takken die gericht zijn op de groei.
- 3) Vormsnoei gebeurt in de eerste levensjaren van de boom, wanneer deze in volle groei is. Fruitproductie is nog geen prioriteit. De boom maakt hierbij vooral langloten aan. We willen een open en evenwichtige pyramidale kroonvorm bekomen, daarvoor selecteren we de meest geschikte takken (in een hoek van 30° met de harttak). Dit noemen we de gesteltakken. Men moet telkens terugsnijden om een open structuur te bekomen en naar binnen groeiende takken te vermijden. Snoei steeds maximaal $\frac{1}{3}$ van de taklengte terug. Bij heel zwakke groei kan je opteren tot $\frac{2}{3}$ terug te snoeien. De harttak blijft altijd de hoogste tak en wordt niet gesnoeid.
- 4) Begeleidingssnoei gebeurt na een aantal jaar wanneer de basisstructuur van onze fruitboom mooi is opgebouwd en er meer vruchtproductie plaatsvindt. De boom maakt kortloten op de gesteltakken die bloesems en vruchten zullen vormen. In mindere mate worden ook nog langloten gevormd. We behouden enkel de langloten die in het verlengde groeien van de bestaande gesteltakken.
- 5) Snoei nooit meer dan $\frac{1}{3}$ van de kroonmassa!

■ HULP NODIG?

Voor snoeitips kan je steeds bij ons terecht. Volg onze jaarlijkse cursus omtrent beheer van fruitbomen.

Scan deze qr-code en bekijk het filmpje over het beheer van hoogstamfruitbomen.

Deze infofiche is opgemaakt door RLML vzw in het kader van het project Landschapsbeheer op Maat. Om een duurzame impact te hebben op het landschap en klimaat is optimaal beheer van kleine landschapselementen noodzakelijk om aanplanten gezond oud te laten worden. Deze fiche geeft informatie over het hoe en waarom van correct beheer.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen